

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук
Діденка Сергія Володимировича на дисертацію Васильєва Ігоря
Васильовича «Адміністративна відповідальність за порушення правил
обігу зброї в Україні», подану на здобуття наукового ступеня кандидата
юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і
процес; фінансове право; інформаційне право

1. Актуальність теми дисертації

Суспільство, відчуваючи незахищеність зі сторони держави, прагне себе захистити, проте, для такого захисту потрібні встановлені та виважені правові підстави, зокрема і належне врегулювання правил обігу зброї. Як визначив здобувач, забезпечення стабільності в суспільстві на всіх етапах розвитку держави є основним завданням державної влади. Один з інструментів досягнення цієї мети – застосування дозвільного порядку обігу зброї, оскільки її неконтрольоване використання становить реальну загрозу громадському порядку, життю та здоров'ю громадян. Тому держава мусить контролювати соціальну діяльність у сфері обігу зброї, вимагати від громадян дотримання особливих умов запобігання – правил обігу зброї та правил дозвільної системи. Ці правила, у комплексі з адміністративною та кримінальною відповідальністю за їх порушення, формують певний баланс між правами одних громадян на володіння зброєю та правами інших на особисту безпеку.

Дисертаційне дослідження на тему «Адміністративна відповідальність за порушення правил обігу зброї в Україні» є певною науковою платформою для розбудови належних правових засад адміністративної відповідальності за порушення правил обігу зброї в Україні.

Усе вищесказане свідчить про актуальність та своєчасність наукового дослідження Васильєва Ігоря Васильовича «Адміністративна

відповідальність за порушення правил обігу зброї в Україні», яке позитивно сприяє розвитку європейських засад в системі правил обігу зброї в Україні.

2. Ступінь обґрунтованості положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

У науковій роботі здобувачем використано сукупність методів наукового пізнання. Діалектичний метод надав можливість розробити наукові положення щодо інституту інтенсивності адміністративно-правового регулювання у сфері обігу зброї. Метод системного підходу було використано для розкриття юридичної природи зброї як категорії адміністративного права, визначення адміністративно-правового режим обігу зброї, з'ясування предмета адміністративних деліктів, розкриття суб'єктивних елементів складів адміністративних правопорушень у сфері обігу зброї. Метод дедукції використовувався для здійснення аналізу правових явищ від загального до одиничних чинників стосовно розкриття юридичної природи зброї як категорії адміністративного права, з'ясування адміністративно-правових аспектів обігу зброї. Метод індукції забезпечив можливість узагальнення одиничних юридичних фактів стосовно формування поняття видового об'єкта правопорушень, з'ясування предмета адміністративних деліктів, здійснення класифікації порушень правил обігу зброї за ознаками об'єктивної сторони адміністративного проступку, розкриття суб'єктивних елементів складів адміністративних правопорушень. Формально-догматичний метод було використано в усіх підрозділах дисертації. Соціологічний метод став провідним у проведенні й обробленні результатів соціологічного опитування. Метод правового прогнозування разом із методами правотворчості забезпечили формування проектів нормативно-правових актів.

Мета дисертаційного дослідження полягає в тому, щоб на основі вивчення теоретичних засад, аналізу чинного законодавства України,

зарубіжних і міжнародних правових актів, даних судової адміністративної практики визначити зміст і сутність, проблеми та порядок функціонування інституту адміністративної відповідальності за порушення правил у сфері обігу зброї. На основі мети дослідження здобувачем було поставлено значну кількість наукових завдань, які автор успішно виконав.

Одержані здобувачем у процесі дослідження узагальнення та висновки були оприлюднені на одинадцяти науково-практичних конференціях та двох круглих столах, тобто дисертант ґрунтовно та широко розкрив обрану ним проблематику. Дисертаційне дослідження виконано самостійно, усі сформовані положення і висновки обґрунтовано на підставі самостійних досліджень. У співавторстві підготовлено одну статтю, у якій здобувач розкрив адміністративно-правові аспекти правового режиму обігу зброї. Наукові ідеї та розробки, що належать співавтору опублікованої роботи, у дисертації не використовувалися.

Значною перевагою роботи є розгорнута емпірична база дослідження, основу якої становлять узагальнена практика адміністративної діяльності МВС України, адміністративна практика щодо притягнення осіб до адміністративної відповідальності за порушення правил обігу зброї, результати власного соціологічного опитування громадян щодо стану адміністративної відповідальності за порушення правил обігу зброї в Україні (724 особи), а також акти судів загальної юрисдикції у справах про адміністративні делікти.

Отже, аналіз змісту роботи свідчить про її логічну структурну побудову, ґрунтовність дослідження та високий науково-теоретичний та прикладний рівень дисертації.

3. Достовірність та наукова новизна одержаних результатів

Наукова новизна одержаних результатів визначається тим, що дисертація є одним із перших комплексних монографічних досліджень у

вітчизняній правовій літературі, присвячених проблемі адміністративної відповідальності за порушення правил обігу зброї в Україні. У результаті проведеного аналізу сформовано здобувачем низку висновків, рекомендацій та пропозицій щодо вдосконалення чинного законодавства України в зазначеній сфері.

Заслуговує уваги поняття автора інтенсивності адміністративно-правового регулювання у сфері обігу зброї як адміністративно-правового режиму жорсткого імперативного регулювання, насиченого нормами міжнародного, конституційного та адміністративного права з метою забезпечення державою найціннішої з цінностей – природного права (права на життя і здоров'я) та права на самозахист.

Здобувачем удосконалено категорійне розуміння зброї в адміністративному аспекті як штучно створених людиною речей з метою заподіяння шкоди об'єктам, коли правові процедури, пов'язані з її проектуванням, виготовленням, придбанням, зберіганням, носінням, використанням і знищенням, регулюються нормами адміністративного права.

Автором розширено наукове розуміння видового об'єкта правопорушення у сфері обігу зброї як порушення правил дозвільної системи, що у свою чергу є родовим для подальшого логічного поділу та в кінцевому результаті утворює логічну координовану серію порушень правил дозвільної системи, якій підпорядковується видова координаційна серія порушень правил обігу зброї, що утворена диспозиціями окремих статей КУпАП.

Здобувачем удосконалені положення адміністративної відповідальності у сфері обігу зброї в Україні в аспектах визначення новітнього категорійного апарату уніфікації назв зброї, логічної структури конструктивних особливостей, функціонування, способу ураження об'єкта, конкретних пропозицій щодо чіткого розмежування адміністративної та кримінальної відповідальності у сфері нелегального обігу вогнепальної нарізної та гладкоствольної мисливської зброї.

Дисертантом отримали подальшого розвитку наукові положення щодо кваліфікації порушень правил обігу зброї за ознаками об'єктивної сторони адміністративного проступку як дій і видів діяльності зі зброєю, що складають поняття «обіг зброї» і до яких належать: конструювання, розроблення, збирання, випробування, виробництво, виготовлення, перероблення, ремонт, сертифікація, реалізація, продаж, передання, дарування, нагородження, придбання, зберігання, обслуговування, облік, реєстрація, охорона, носіння, застосування, транспортування, перевезення, пересилання, експорт, імпорт, конфіскація, оплатне вилучення, примусова реалізація, дослідження, колекціонування, експонування, знищення зброї.

Отже, підготовлена до захисту дисертація Васильєва Ігоря Васильовича «Адміністративна відповідальність за порушення правил обігу зброї в Україні» містить науково обгрунтовані теоретичні результати, наукові положення, які характеризуються єдністю змісту і свідчать про особистий внесок здобувача в науку.

4. Наукова і практична цінність дисертації

Аналіз змісту роботи свідчить про самостійне, завершене, аргументоване, комплексне дослідження і дозволяє констатувати його високий науково-теоретичний та прикладний рівень. Вдала структурна побудова дисертації доводить науково вивіреним та аргументованим підхід до вирішення визначених завдань і досягнення мети дослідження. Висунуті й обгрунтовані дисертантом положення та рекомендації мають значну наукову цінність, оскільки в дисертації пропонуються нові шляхи вирішення важливого загальнодержавного завдання, яке реалізується у сфері дії права та за допомогою права.

Основні положення та результати дисертації відображено у вісьмох наукових статтях у фахових наукових виданнях, зокрема у двох закордонних,

а також у тринадцяти тезах доповідей на науково-практичних конференціях і круглих столах.

Автором з'ясовано, що адміністративно-правові аспекти обігу зброї є соціально-правовим явищем, засобом впливу на людей, що цей обіг утворює потенційну чи явну загрозу людям, регулюється адміністративно-правовими нормами матеріального та процесуального характеру, використовується як із негативною (вбивство людей на війні, під час здійснення злочинів), так і з позитивною метою (захист від посягань на життя і здоров'я людей, задоволення спортивних, культурних та естетичних потреб), регулює діяльність з виробництва, ремонту, торгівлі, експорту, імпорту, зберігання, носіння, використання, колекціонування, експонування, сертифікації, обліку, видання дозволів на придбання, зберігання, перевезення зброї, поділяється на обіг легальної та незареєстрованої зброї.

Заслугує уваги класифікація порушень правил обігу зброї за ознаками об'єктивної сторони адміністративного проступку та позиція автора, що найчастіше уповноважені суб'єкти публічної адміністрації складають протоколи про адміністративні правопорушення за порушення правил зберігання зброї, правил зберігання холодної зброї, правил зберігання вогнепальної зброї, порушення умов зберігання зброї; порушення правил зберігання зброї та бойових припасів.

Загалом, у висновках дисертації на основі теорії адміністративного права, вітчизняного і міжнародного законодавства, досягнень суб'єктів владних повноважень щодо здійснення адміністративних проваджень і забезпечення адміністративно-правового режиму обігу зброї наведено нове розв'язання наукового завдання стосовно адміністративної відповідальності за порушення правил обігу зброї в Україні та запропоновано низку висновків, пропозицій і рекомендацій.

Отже, дисертаційне дослідження виконано здобувачем самостійно, з використанням останніх досягнень науки адміністративного права. Усі сформовані в ньому положення й висновки обґрунтовано на основі особистих

досліджень автора, таким чином наукова і практична цінність дисертації є повністю обґрунтованою та доведеною, що позитивно впливає на розвиток науки та діяльності публічної адміністрації загалом, у сфері адміністративної відповідальності правил обігу зброї.

5. Практичне значення одержаних результатів

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони можуть бути використані у:

- науково-дослідній сфері – для подальшого теоретичного розроблення питань адміністративної відповідальності за порушення правил обігу зброї;
- правотворчості – щодо вдосконалення чинного законодавства у сфері адміністративної відповідальності за порушення правил обігу зброї;
- навчальному процесі – під час розроблення та викладання навчальних дисциплін «Актуальні проблеми теорії адміністративного права», «Актуальні проблеми адміністративної відповідальності», у підготовці відповідних підручників, навчальних посібників, конспектів лекцій.

Таким чином, дисертаційна робота має як високий науково-теоретичний рівень, а також практичну цінність, про що свідчать відповідні акти впровадження.

6. Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Дисертаційне дослідження, як і будь-яка наукова праця, містить певні спірні питання, необґрунтовані твердження, та позиції, які потребують додаткового уточнення.

1. Не повною є наукова новизна щодо удосконалення «правил обігу зброї як об'єкта адміністративного проступку, ... (С. 9)». Так як до таких відносин здобувач відносить виключно сукупність «імперативних норм адміністративного права», забуваючи при цьому, що адміністративно-правові

відносини щодо мисливської зброї виникають на основі реалізації норм цивільного права, коли особа через опосередкування договору «купівлі продажу» вступає в адміністративно-правові відносини. Іншими словами в аналізованих автором відносинах мають місце як імперативні (основні), так і диспозитивні (додаткові) норми права.

2. Значний об'єм тексту дисертації приділено аналізу безспірним у правознавстві категоріям, наприклад С. 57-61 здобувач аналізує поняття «правила», що є не раціональним і таким що дещо виходить за межі дослідження кроком,

3. Дисертація в багатьох місцях перевантажена словами іноземного походження, при можливості вживання корінних українських літературних слів, Наприклад, «континуум» С. 51, «кшталт» (С. 134), «таксон» (С. 146), «штуцер» С. 198.

4. Не коректним є висновок 11 до розділу «що в соціумі здійснюється вільний обіг зброї, на яку не поширюється законний контроль з боку держави, наприклад: пневматична зброя калібром до 4,5 мм і швидкістю польоту кулі до 100 м/с (С. 80)». Так як, в цьому випадку автор здійснює підміну понять виключаючи із правових відносин такий вид «зброї», замість того щоб вказати, що обіг аналізованих засобів здійснюється на основі норм приватного права.

5. У дисертаційному дослідженні автор належно не приділив увагу зарубіжному досвіду врегулювання адміністративної відповідальності за порушення правил обігу зброї, що позитивно вплинуло б на шляхи вдосконалення даного правового інституту.

Проте, зазначені зауваження свідчать про різносторонність обраної дисертантом проблематики, і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження здобувача, тобто не знижують високий науковий рівень та практичне значення роботи.

7. Висновки

Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані у дисертації, докладно викладені в опублікованих автором наукових статтях, тезах доповідей на конференціях.

Дисертаційне дослідження за своєю актуальністю, новизною та обґрунтованістю одержаних результат відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, що затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567. Автореферат дисертації відповідає її змісту та повністю відображає основні положення і результати дослідження. Дисертацію та автореферат оформлено відповідно до встановлених вимог МОН України.

Підсумовуючи викладене, варто відзначити, що дисертаційне дослідження на тему «Адміністративна відповідальність за порушення правил обігу зброї в Україні» є самостійним, завершеним, комплексним монографічним дослідженням та має високий науково-теоретичний та прикладний рівень, а його автор – Васильєв Ігор Васильович заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент –
Директор Херсонського інституту
«Міжрегіональної Академії управління персоналом»,
Заслужений юрист України,
доктор юридичних наук, доцент

С. В. Діденко